

KULTURKRITIKA

» LIBURUA

Mezu sekretuen bila

Amaia Alvarez Uribe

**Ez tiro egin
anbulantziei**

MIKEL AYLLON

Elkar, 2015

Ez tiro egin ambulantziei liburuan distopia bat topatuko dugu. Utopiaren kontrakoa, etorkizun hurbilean koka daitekeen jendar-te ilunaren iragarpen moduko bat. Adibide literario ezagunenetakoak Orwellen *1984*, Huxleyren *Bai mundu berria* eta Bradburyren *Fahrenheit 451* dira. Eta hirurak agertzen dira hemen modu batean ala bestean. Distorpiek humanizazioaren galera dute hizpide eta mundu errealeko zenbait gairi arreta emateko erabili ohi dira. Kasu honetan deshumanizazioa arau sozialen zurruntasunari eta teknologia berriei lotuta ageri zaigu. “Kaleko debekuak” ditugu eremu publikoan eskubide eta askatasun murrizketak azalarazteko. Pantailak eta telefonoak ordea, inkomunikazioa eta harremanen desagertzea islatzeko.

Distopiaren barruan heterotopia ere badugu, “bestelako lekuak” edo arauetatik ihes egiteko aukera ematen duten espazioak: kartzela dugu abiapuntu eta hotela helmuga protagonistek egindako ibilbidean. Edo hotelean hasi eta kartzelan amaitzen da istorioa? Liburu honetan egileak egiturarekin esperimentatu du. Izan ere, lau atal nagusi daude: III, II, I, eta 0, kronologikoki atzekoz aurrera kokatuta. Irakurleari informazioa tantaka ematen zaio era horretan, eta amaieratik hasten da narrazioa. Lehen eta bigarren atalak borobilak dira, beregainak izan zitezkeen. Hurrengoetan agian informazio gehiegi ematen zaigu aurretik solte utzitako hari mutur guztiak ondo lotu nahian.

Aurkezten zaigun mundu hotz, motel eta grisean Gerard eta Sylvie dira protagonistak. Azaleko irudiari kasu eginez gero, Magritteren *Les amants* koadroaren arabera, desira frustratua edo ezinezko maitasuna ere izango da liburu honetako gai eta kezka. Baina paradoxikoki, mundu berri bat sortzeko borrokak lehentasuna izanik distopia honetan, ez dago tarterik pertsonen arteko zubiak eraikitzeko, nahiz eta sortu nahi den munduan pertsonen arteko kontaktua eta komunikazioa berreskuratu nahi den eta bitartekari diren tresna eta makinak bazter utzi, automata izateari utziz eta bizidun izatera bueltatuz. Eta hain zuzen horri egiten zaio muzin lortu bitarteko borrokan.

Amaitzeko, asko gustatu zaizkigu hitzei, liburuei eta literaturari buruz tartekatutako gogoetak, hauen indarra eta arriskua nabarmendu nahian egindakoak. Hitzekin jolasean horrelakoak topatu ditugu: “Burmuinaren zirrikituetatik abailtzen ari zaizkizu hitz guztiak, letraka zulo beltzean desagertzen, bizkarretik behera odolarekin nahasian, nahi-nora eta inora ez. Oroimina eta haren eskutik mina. Askatasuna eta asuna. Laztura eta ura. Heriotza eta hotza”. Pertsonaien izenekin ere jolasean dabilta testuartekotasun ariketa bat proposatuz. Izenak aldatzeko ohitura du pertsonaietako batek. Bere gustuko liburuetatik hartzen ditu berriak, irakurlearentzat ezagunak izan daitezkeenak eta beste liburu batzuetara salto egiteko gonbitea egiten dutenak. Liburuz liburu mezu sekretuen bila abiatzeko deia dugu esku artean. ■